

CONTE VE, MENTIDA VA

**Una proposta didàctica de literatura oral
per a cicle superior de primària i ESO**

Recull de rondalles

Crèdits

Edició: Benecé Produccions SL

Coordinació: Servei d'Immersió i Ús de la Llengua

Dipòsit legal: B-25956-2009

Març 2009

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 2.5 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca>

Índex

1. <i>En Joan de l'ós</i>	4
2. <i>Julivertina</i>	13
3. <i>N'Adaleta</i>	16
4. <i>El príncep serpent</i>	20
5. <i>El mirallet de la serp</i>	24

1. *En Joan de l'ós*

AMADES, JOAN, *En Joan de l'ós dins Folklore de Catalunya 1, Rondallística*, pàg. 5-9.
Barcelona: Selecta, 1994.

Heus ací que una vegada hi havia un pare que tenia dos fills: un noi i una noia, i els va enviar al bosc a cercar llenya. Mentre estaven fent el feix els va sortir un ós gros, gros, que els va espantar tots. El noi va fugir cames ajudeu-me, però la noia es va arraulir i no va tenir esma per a fugir i l'ós la va agafar amb tot de compte per no fer-li cap mena de mal, se la va carregar al damunt i se la va emportar cap a la seva cova i la va fer la seva dona. L'ós tenia una gran gelosia de la seva dona i tenia molta por que no se li escapés. Per tenir-la ben segura no la deixava sortir mai per res de la cova ni en peu ni en cama i la tenia tapada amb una pedrassa molt grossa i molt pesant impossible de moure per qui no tenia la gran força de l'ós.

I heus ací que la dona va tenir un fill, que era mig persona com la seva mare i mig ós com el seu pare.

Un dia, quan el noi va ésser grandet, va sentir-se estret dins de la cova i va desitjar veure el sol, al qual es pot dir que no havia vist mai o només en els moments curts que el seu pare apartava la pedrassa per entrar i per sortir. I portat per l'afany de veure el sol va tractar de somoure la pedra, però no va poder pas. Quan l'ós va venir, va comprendre que algú havia volgut remoure la pedra, es va posar fet una fúria i va preguntar a la seva dona què havia passat.

Quan va saber que era el seu fill, se'l volia menjar de totes passades, però la dona es va posar a plorar i les seves llàgrimes el van entendre i va deixar-lo estar.

L'endemà, quan l'ós va ésser fora, el noi, que es deia Joan, va dir que passés el que passés ell no es volia estar més tancat allí dins. Va treure tota la seva força, va fer moure la pedra i la mare i fill se'n van anar corrents perquè l'ós no els pogués atrapar.

Però heus ací que al cap de poca estona l'ós va tornar i quan va trobar que li havien fugit la dona i el fill es va posar fet una fera i llançava uns bramuls que feien tremolar tota la muntanya. Va anar-se'n bosc enllà i aviat els va atrapar.

El noi, així que el va veure, se li va tirar al damunt, el va agafar per la boca i la hi va obrir amb tanta força que el va esqueixar i tot el va esbadellar. L'ós va caure mort i estenallat.

Mare i fill se'n van anar cap al poble. En Joan volia anar a estudi, però al mestre, com que era mig bèstia mig persona, li feia por i no el va voler perquè no li espantés tots els altres nois. Ningú no li volia ésser company perquè com que era tan valent, tothom temia els seus jocs.

I heus ací que un dia es va presentar un homenàs alt i fort com una muntanya que volia apoderar-se de tot el poble i fer-ne no sé pas què. En Joan ho va saber, el va anar a trobar i d'un cop de puny el va aixafar com si hagués estat una mosca. Tothom va restar molt content que els hagués salvat d'aquell monstre i el batlle, per agrair-li-ho, li va preguntar:

—Què vols per paga?

—Doneu-me una vara de ferro que pesi set quintars.

La hi van donar i en Joan, amb la vara al coll com si hagués portat una escombra, se'n va anar pel bosc enllà a veure si trobava feina o alguna cosa o altra per fer, puix que freturava d'esbravar la seva força.

I heus ací que a la poca estona que caminava va topar-se amb un home que amb la punta del dit xic arrencava els arbres més alts i més cepats. En Joan es va dir entre ell: “Aquest fa per a mi”; i li va preguntar:

—Com et dius?

—Arrencapins.

—Quant guanyes?

—Cinc sous cada dia.

—Si et vols llogar amb mi te'n donaré deu.

—Ja està fet.

I els dos van seguir bosc enllà.

I heus ací que no van trigar pas gaire a topar amb un home que amb un cop d'espàtlla apartava les muntanyes de lloc i es feia pas pertot arreu. En Joan, així que el va veure, es va dir ell mateix: “Aquest fa per a mi”. I li va preguntar:

—Com et dius?

—Regiramuntanyes.

—Quant guanyes?

—Cinc sous.

—Si et vols llogar amb mi jo te'n donaré deu.

—Ja està fet.

I ja van ésser tres. I van seguir enllà enllà, del bosc, fins que van veure que tot s'ennuolava i que un desgavell de núvols molt negres i molt espessos cobria tot

el cel amb gran negror. Cap dels tres no s'explicava què passava. I heus ací que tot d'una van veure allí al cim de la muntanya un home assegut, que tot bufant, feia córrer i ballar tots els núvols. En Joan es va dir per a ell mateix: “Aquest fa per a mi”. I li va preguntar:

—Com et dius?

—Bufim Bufaina.

—Quant guanyes cada dia?

—Cinc sous.

—Si et vols llogar amb mi, jo te'n donaré deu.

—Ja està fet.

I ja van ésser quatre. Com que es feia de nit van pensar a soplujar-se. Allí lluny, lluny, van veure una casa i en Joan els va dir:

—Anirem a passar la nit allí.

Arribaren al peu de la porta i truca que truca no contestava ningú, fins que es va escaure passar un home que tot es va esborronar en veure que trucaven i els va dir:

—Ai, pobres de vosaltres! Ja sabeu el que feu i on truqueu? Si aquesta casa és la del dimoni, que se us menjarà així que us veurà.

En Joan, tot decidit, va contestar:

—Ja m'agrada que sia la casa del dimoni, puix que així ens veurem les cares i ens podrem treballar.

I, com que no obrien, d'un bot en Joan va saltar per la finestra i des de la part de dins va obrir la porta. Els seus companys van entrar. Van trobar el rebost ben proveït de pernils, llonganisses, capons a l'ast i pans de nou lliures. Com que duïen molta gana, a cada mossegada es menjaven un pernil, un capó i un pa tot sencer.

Quan van estar tots ben tips, se'n van anar a dormir en uns llits molt ben parats i molt tous que van trobar. Mentre sopaven, en Joan no parava de dir:

—Ara digues on deu ésser aquest beneit de dimoni, tant que a mi m'agradaria que sortís. Em sembla que aquell tanoca ens ha enganyat; però si l'atrapo, ja li faré pagar l'engany.

L'endemà tots es van llevar ben de matí i van dir a en Joan:

—Amo, maneu feina.

I en Joan els va contestar:

—Tres de nosaltres anirem al bosc a treballar, un de vosaltres es quedarà aquí a fer el dinar. Quan el tingui fet, que ens faci un xiulet i vindrem a menjar. Avui que es quedi l'Arrencapins.

En Joan i els altres dos se'n van anar, i l'Arrencapins va quedar-se per fer bullir la perola de les farinetes. I heus ací que al cap d'una estona va sentir una veuota tota estranya i forta que des del canó de la xemeneia cridava:

—Mira que caic! Mira que caic! Mira que caic!

—Cau d'una vegada i no cridis.

I així va haver dit això va caure una cama de persona, i de seguida va tornar a sentir canó avall de la xemeneia:

—Cau d'una vegada! Però no cridis més.

I de seguida va tornar a caure una altra cama. I aquesta música va anar-se repetint, repetint, i van caure, ara un braç, ara l'altre i després el ventre i l'esquena i el cap, i quan va haver caigut tot, es va ajuntar i va tornar-se el diable, pelut, que cada pèl tenia més de tres pams de llarg, amb una cua de set canes i unes banyes que semblaven dos samalers. Així que va haver-se ajuntat va dir a l'Arrencapins:

—Porta'm una cadira, que vull seure.

—Jo només serveixo l'amo que em paga.

—Doncs ja me la portaré jo.

I el diable, tot xano xano, va agafar una cadira i es va asseure a la vora del foc. Es va treure una pipa grossa, grossa, on hi cabia més d'un quartà de tabac i va dir a l'Arrencapins:

—Posa'm foc a la pipa.

—Jo només serveixo l'amo que em paga.

—Doncs ja me'l posaré jo.

I el diable va agafar les set brases més grosses i se les va posar dins de la pipa. Va donar unes quantes pipades i va omplir tota la casa d'una fumada que no es podia respirar. Aleshores va dir a l'Arrencapins:

—Destapa l'olla.

—Jo només serveixo l'amo que em paga.

—Doncs ja la destaparé jo.

I el diable va destapar l'olla i va escopir dins de les farinetes. L'Arrencapins, tot empiat, va dir:

—Saps que ets molt brut fent servir l'olla d'escopidora?

—A mi, de brut, no m'hi ha tractat mai ningú.

I agafa la vara de set quintars que en Joan havia deixat darrere de la porta i li va ventar una pallissa tan forta que el va deixar estès a terra estenallat. I se'n va anar xemeneia amunt per allí on havia baixat.

I heus ací que en Joan i els altres dos vinga esperar que l'Arrencapins els fes el xiulet per anar a dinar i, cansats d'esperar, en Joan va dir:

—Bé triguen prou a bullir aquelles farinetes. Vols-t'hi jugar que aquell tanoca s'ha adormit? Anem, anem cap a casa.

Arriben a casa i es troben l'Arrencapins estès davant el foc mig mort i l'olla de les farinetes bull que bull a l'arravatada. El van aixecar i els va explicar el que li havia passat. En Joan de covard i tanoca no el va deixar i tots se li'n van riure per les butxaques.

L'endemà en Joan va dir que es quedés en Regiramuntanyes mentre ells se n'anaven a treballar al bosc, i van quedar també que quan les farinetes fossin cuites els fes un xiulet. I heus ací que al cap d'una estoneta va tornar a sentir-se la veuota del dimoni que des de dalt de la xemeneia tornava a dir:

—Mira que caic! Mira que caic! Mira que caic!

—Cau d'una vegada, però no cridis.

I, com el dia abans, va caure de mica en mica, després es va tornar el dimoni tot sencer, va demanar primer una cadira, després foc per a la pipa i va acabar per escopir a l'olla i per ventar una altra pallissa a en Regiramuntanyes, que el va deixar per mort, i va tornar-se'n xemeneia amunt. I com el dia abans, en Joan cansat d'esperar el xiulet va decidir-se a pujar a la casa i es va trobar el company més mort que viu. En Joan tot es va empiar i van quedar que l'endemà es quedaria en Bufim Bufaina, que no semblava ésser tan xuxumeu com els altres.

I a en Bufim Bufaina li va passar tot el mateix que als seus companys. Aleshores sí que en Joan es va enfadar com set vegades i va dir que a l'endemà es quedaria ell mateix a fer les farinetes.

Altra vegada el diable, com cada dia, va cridar des de la xemeneia, i va baixar, va demanar això i allò i en Joan tampoc no el va voler servir. Però així que es va

acostar a l'olla per destapar-la, amb la vara de ferro de set quintars li va ventar un cop tan fort que el va deixar estès i mort.

En Joan el va agafar per una orella com si fos un gat i el va tirar en un pou molt pregon que hi havia allí al defora. Les farinetes van bullir en un pensament de temps i en Joan va fer el xiulet i van presentar-se els tres companys tots admirats que no li hagués passat res. En Joan els va escudellar les farinetes en uns gibrellassos dels més grossos que feien de plats, i cada un se'n va menjar set gibrellades, i tot menjant, menjant, els va explicar com havia acabat la visita del dimoni.

Quan van haver dinat, en Joan els volgué ensenyar el pou on l'havia tirat. Tots tenien moltes ganes de veure el diable que tant els havia tustat, i ja ho crec si van anar al pou de bona gana; però era tan pregon que des de dalt no es veia el fons no cosa que s'hi assemblés. En Joan els va dir que si el volien veure, el millor era baixar-hi lligats amb una corda, primer l'un i després l'altre. Com que el pou era tan i tan pregon, podria ésser que pel camí els agafés basarda i en Joan va portar una campaneta perquè si en baixar agafaven por la toquessin i tot seguit el pujarien i tornarien amb ell.

Primer va baixar l'Arrencapins, però quan ja li havien donat set-centes canes de corda encara no veia el fons i gairebé ni el forat de dalt del brocal, i tot era tan negre que va agafar por i va fer sonar la campaneta. I de seguida el van pujar.

Aleshores ho van provar amb en Regiramuntanyes i quan li havien donat set-centes canes i un pam de corda, també va agafar por i va sonar la campaneta.

Ho van provar després amb en Bufim Bufaina, que també tot es va espantar, i va sonar la campana quan li havien donat set-centes canes i dos pams de corda.

En Joan tot empipat en veure que allí en comptes de tres valents tenia tres melrosats, va decidir-se a baixar ell i els va dir que encara que s'espantés, per més que toqués la campaneta no el pugessin pas. i el van aviar avall. Va trigar set hores a arribar a baix. I en comptes del dimoni es va trobar amb tres noies boniques com un sol que feien un ball rodó. Així que el van veure li van dir:

—On vas, desgraciat? Que no saps que aquí és a casa del dimoni?

En Joan va ventar set cops a la porta amb la seva vara i al punt la va tenir enfonsada. De seguida se li va presentar el diable, que li va dir:

—Hola, valent! Tu per aquí? Ara sí que ens les mesurarem. Aquí tens dues espases; tria la que vulguis i ens les farem; el primer a qui ragi una gota de sang, ha de donar-se per perdut.

El dimoni li va mostrar dues espases: una de lluent i brillant com un mirall i l'altra rovellada i ronyosa que no es podia mirar. En Joan va escollir la rovellada. I el dimoni va pensar que se les havia amb un beneit. Van barrejar les espases estona i més estona, i barreja que barreja i les espases xiulaven com el vent. Per més que patollaven no aconseguien pas tocar-se ni l'un ni l'altre, fins que en Joan, que era set vegades més llest que el dimoni, d'una espasada li va tallar una orella. El dimoni va llançar uns garranyics-garranyacs esgarrifosos i tot posant-se la mà a la ferida li va dir:

—Noi, m'has guanyat i ara sí que veig que ets ben valent. Aquesta orella que m'has tallat te la guardes i, sempre que et trobis en treballs i que passis algun trasbals, no et cal més que mossegar-la, jo sortiré i et faré tot el que em demanis.

Aquelles tres noies van quedar totes parades de veure que hi havia qui havia vençut el dimoni. En Joan els va preguntar:

—Que no us agradaria tornar a casa vostra?

—Ja ho crec que sí —totes van respondre.

En Joan en va lligar una amb la corda, va fer sonar la campaneta i els seus companys la van fer pujar fins dalt de tot del pou i la van treure fora i van tornar a arriar la corda. En Joan hi va lligar l'altra i després l'altra i les dues van pujar-les els seus companys fins a dalt.

Quan va estar sol en Joan, entre ell va pensar: “Aquells tres galifardeus, amb una noia cada un podeu comptar si en faran de gresca! Si ara pujo jo serem quatre per tres i no faltaran diferències.”

I ell que sí que quan va tornar la corda a baix, en comptes de lligar-s'hi ell va lligar una pedra ben grossa i ben feixuga. I quan la va tenir ben fermada va sonar la campaneta. Els altres la van pujar, però com que es pensaven que era en Joan, per tal de treure-se'l del davant, quan va ésser a mig pou el van deixar anar, i pataplum!, la pedra va caure al fons. En Joan va dir entre ell: “Ves si m'he salvat d'una i bona”. Es va treure l'orella del dimoni de la butxaca i li va ventar una bona mossegada i, al moment, se li va presentar en Banyeta, que li va preguntar:

—Què vols de mi?

—Que em treguis del pou i que em diguis on són aquells tres galifardeus amb les tres noies.

El dimoni va fer una bufada que va engegar enlaire en Joan, i al cap d'un segon ja era fora del pou. En Banyeta, aleshores, li va dir:

—Els teus companys i les tres noies són allí baix a l'hostal, que fan una gran gatzara i es riuen de tu, tant com poden.

En Joan, enfellonit, agafà la vara i amb quatre gambades va fer cap a l'hostal i me'ls va trobar enmig de la gran xerinola; i de cop de vara ve i cop de vara va, els va aixafar tots sis com una coca i mai més no se'n va cantar ni gall ni gallina.

*I vet ací un gat
i vet ací un gos
i vet ací el conte fos;
i vet ací un gos
i vet ací un gat
i vet ací el conte acabat.*

2. Julivertina

BERTRAN I ROS, PAU. *Julivertina* dins *El rondallari català*, pàg. 65-67.
Barcelona: Altafulla, Arxius de Folklore Català, 1996.

Una vegada era una noia que vivia amb la seva padrina, que era una bruixa. La seva padrina n'estava tan gelosa que la tenia en un castell, i al quarto més alt del castell.

Vet aquí que un dia es va posar a fer una tempestat, i aquesta noia va sortir a la finestra. En aquell moment passava el rei, i quan la va veure tan maca va anar al castell i va dir a la bruixa que aquella nit l'havia de tenir allí, perquè amb aquella tempestat no se'n podia entornar, i que volia el quarto més alt del castell; i ella li va respondre que ja es podia quedar, que ja l'hi daria. Va pujar a dalt i va dir a la noia que es tanqués fins que hi pugés ella.

Vet aquí que el rei se'n va anar al seu quarto, i a la nit va cridar:

—Julivertina —(era el nom de la noia) —digué—, ja pots obrir.

I ella va obrir, però al veure el rei va voler tornar a tancar, però no va poder, ja. El rei li va dir que havien de fugir tots dos, i ella va respondre:

—No, perquè si ho sabia la tia em mataria.

—No tinguís por, no.

I se'n van anar amb un cavall.

La seva padrina, quan va veure que havia fugit, va córrer al darrere d'ells. Però aquesta noia, els cabells, els tenia d'or i tenien virtut; i, quan va veure que la seva tia els atrapava, se'n va arrencar un i va sortir un riu de foc; i la seva padrina el va passar com va poder.

Ja els tornava a tenir, quan es va arrencar un altre cabell, aquesta noia, i va sortir un riu de ganivets; i també el va passar, la seva padrina.

I llavors li va dir:

—Julivertina, mira'm: tota cremada i tallada, mira'm!

I el rei li deia:

—No la miris, no.

I ella va respondre:

—Sí, pobra!

La va mirar, i la seva padrina va dir:

—Sí? M'has mirat? Doncs ara torna't cara de mico.

I es va tornar cara de mico.

I el rei li va dir llavors:

—Com et presentaré jo ara! Què dirà la gent!

I a tot això, van arribar ja a palau i el rei va dir a la seva mare que es volia casar amb aquella noia, i la seva mare li va dir que no, perquè tenia cara de mico; però ell ferm que sí, que s'hi casaria de totes passades.

I ja ho van dir a tothom, que el rei es casava amb una que tenia cara de mico.

A la noia, però, li van fer molts regals, i va arribar el dia del casament i tothom va anar a veure quan sortiria la cara de mico amb el rei; i així que estava vestida, va arribar el regal de la seva padrina, que era una capsa que hi havia un paperet que deia que ja la perdonava i que li tornava la seva cara. I de seguida se li va tornar la que tenia abans; i així que van sortir, tothom esperava una cara de mico i van veure una noia ben maca!

Vet aquí el conte acabat:

*A darrere la porta hi ha un fus;
acabat, amén Jesús.*

3. N'Adaleta

VERDAGUER, JACINT, *N'Adaleta* dins *Rondalles* a cura d'Andreu Bosch, pàg. 411-415.
Barcelona: Barcino, 1992.

Una vegada era un minyó que, havent-se esgarriat en un bosc on havia anat a tallar un feix de llenya, sense saber com, es trobà a l'entrada d'una gran cova, en què vivien un home i una dona de mitjana edat que tenien una filla molt bonica.

—Entra —li digueren.

I ell hi entrà. Li donaren un bon sopar; mes, al ser al darrer plat, l'home li digué:

—Vet aquí aquesta destral. Demà tallaràs, picaràs i trauràs a descarregador el bosc on t'has perdut, i si no, et mataré.

El minyó, tot espantat, se n'anà al llit, mes no degué aclucar els ulls en tota la nit pensant amb la trista mort que l'esperava, ja que no li semblava possible fer tanta feina en un dia.

Quan arribà el dia, agafà la destral i s'encaminà cap al bosc, i roda d'ací, roda d'allà; no sabia per on començar. Arribà n'Adaleta portant-li l'esmorzar i li digué:

—Que poca feina has fet, Bernardó.

I ell li respongué:

—Com podré fer tota la que em mana ton pare, és a dir, tallar, picar, lligar i treure a descarregador aquest gran bosc?

—No t'espantis —li digué ella—; menja i dorm.

I n'Adaleta se n'anà amb la cistelleta al braç. Ell restà un xic assossegat, mes no gaire; i com que ja havia menjat, dormí una estona, que bona son tenia. Quan el sol se n'anava cap a la posta, se li presentà altra vegada n'Adaleta portant-li la berena.

—Bernardó, que poca feina has fet.
—La que tu m’has dit: menjar i dormir.
—Has fet bé —li va dir ella.

I, traient-se una vergueta que duia als pits ben amagada, diu: “vergueta, vergueta, per la virtut que Déu t’ha donat, tingues-me de seguida aquest bosc tallat, picat, lligat i tret a descarregador.” Donà un cop a terra i, dit i fet, el bosc en un moment fou tallat, picat, lligat i tret a descarregador.

—Ara jo me’n vaig —digué n’Adaleta—; tu, al vespre, quan vinguis a casa, fes-te el cansat.
—D’acord.

Ella marxà amb la cistelleta al braç i, un xic més tard, ell prengué el mateix camí amb la destal a l’espatlla.

En arribar a la cova, li donaren sopar i mentre sopava, l’home digué:

—Deus estar molt cansat, Bernardó!
—Bé té raó d’estar cansat qui en un sol dia ha tallat, picat, lligat i tret a descarregador un bosc tan gran.

—Demà —li digué l’home— trauràs l’aigua del pou, l’escuraràs, el desfaràs i posaràs la pedra més alta en el lloc de la més baixa i la més baixa en el lloc de la més alta. Ara vés-te’n a dormir.

Se n’hi anà, pensant que això semblava més de bon fer; mes, no li semblà així en veure’l l’endemà. Posant-se mans a l’obra començà galleda amunt, galleda avall, a treure aigua. N’Adaleta, en dur-li esmorzar, li digué:

—Això està molt endarrerit!
—Sí, com més aigua trec sembla que més n’hi hagi.
—No et fatiguis —li digué—; menja i dorm.
—D’acord —respongué ell, que ja estava cansat.

Quan n’Adaleta li portà la berena, es tragué la vergueta encantada, donà un cop al brocal del pou dient: “vergueta, vergueta, per la virtut que Déu t’ha donat, que en un moment tingues-me aquest pou sense aigua, escurat, desfet i tornat a fer, de manera que la pedra més alta ocupi el lloc de la més baixa i la més baixa el lloc de la més alta”; i així com ho manava, en un moment fou fet. I girant-se cap a en Bernardó li digué:

—Al vespre fes-te el cansat.
—Això rai! Deixa-ho per mi —ell li respongué.

I quan al vespre el pare de n'Adaleta li preguntà si estava cansat, respongué:

—Com no ha d'estar-ne qui en un sol dia ha tret l'aigua i escurat un pou, l'ha desfet i tornat a fer, posant la pedra més baixa en el lloc de la més alta i la més alta en lloc de la més baixa?

—Demà —li digué l'home—, domaràs un cavall que tinc molt rabígol.

—Tot ho faré si Déu m'ajuda —respongué en Bernardó.

—Què t'ha manat avui? —li digué l'endemà al matí n'Adaleta.

—Domar un cavall que té molt rabígol —digué en Bernardó.

—Això sí que és dificultós —digué ella—; mes, si m'escoltes bé i fas punt per punt el que jo et diré, en sortiràs airós com de les altres dues tasques. Has de saber que tot serà obra d'encantament: el cavall serà el meu pare, la sella, la mare i jo seré el cabestre. Vet aquí aquest bastó de freixe: així que el cavall se't presenti, garroteja'l bé per totes bandes fins amansir-lo, mes no em toquis a mi.

Tal com li aconsellà n'Adaleta féu en Bernardó: envestí el cavall a garrotada seca i no el deixà fins tenir-lo ben manyac. A l'hora de sopar digué a l'amo:

—He domat el vostre cavall i a la cort l'he deixat, humil com una ovella.

—Ja ho sé —digué ell amb gran sentiment. I afegí tot seguit—: Demà et casaràs amb n'Adaleta.

4. El príncep serpent

BERTRAN I ROS, PAU, *El príncep serpent*, dins *El rondallari català*, pàg. 44-46.
Barcelona: Altafulla, Arxius de Folklore Català, 1996.

Una vegada era una noia que se li va morir la mare un dia que anava a buscar figues a la caixa, que hi va caure i hi va quedar tancada.

El pare d'aquesta noia es va tornar a casar i la madrastra n'hi feia passar moltes. Ella va determinar un dia d'anar-se'n a servir.

Va marxar i quan era un bocí enllà, dintre d'un bosc va veure una casa molt lluny i se n'hi va anar.

Va sortir una vella que va dir:

—A on anem, noia?

—Vinc si em voleu llogar.

—Sí, entra.

De seguida li va donar feina: la va fer anar al riu a rentar tripes amb un ganivet i una burxeta.

Va venir un cop de riu i se li va emportar les tripes, el ganivet i la burxeta; una dona ho va veure baixar, ho va aplegar i ho va posar damunt d'una pedra. Aquella noia se'n va anar riu avall plorant, i va trobar la mateixa dona:

—Noia, què tens?

—L'aigua se m'ha emportat la tripa, el ganiveta i la burxa.

—Aquí baix ho trobaràs, a damunt d'una pedra.

—Ai, gràcies.

Aquella dona en va tenir llàstima, i quan se n'anava la va cridar:

—Noia, escolta el que et diré: quan sentis bramar un ruc, acota ben bé el cap; quan sentis tocar les campanes, aixeca ben bé el cap.

Ella que, quan va sentir bramar el ruc, es va acotar; i, quan va sentir que les campanes tocaven, es va aixecar i li va caure una estrella al front.

Vet aquí que un tros més avall va trobar el príncep que caçava; la va veure tan hermosa, amb aquella estrella al front que s'hi va casar. Casats que van ser, van marxar al palau d'ell, i li va dir:

—Mira, jo de dies sóc home i de nits sóc serpent: quan el riu baixarà tèrbol, a casa teva estaran malalts, i, quan baixarà clar, senyal que estaran bons.

El riu va baixar tèrbol:

—Ai, que estan malalts; hauria d'anar a veure'ls.

—Vés, però mira: no els ho diguis, que de nit sóc serpent.

I ella ho va dir.

Lavors, quan va tornar al palau, el príncep no la va voler perquè ho havia dit. Li va dir que fins que no espatllés un parell d'esclops de ferro pel camí de Roma i omplís un parell d'ampolles d'aigua de llàgrimes, no la voldria.

Al cap de molt temps ja havia espatllat els esclops i les ampolles ja eren plenes, i va tornar de Roma amb una panera de flors i una filosa molt ben treballada i guarnida.

Va arribar i es va posar davant del palau a cridar qui l'hi comprava. Va sortir una noia al balcó (que era la noia del seu home, que s'havia tornat a casar), i va dir:

—Mare, compri'm aquella panera i filosa.

La seva mare va baixar al carrer i va preguntar:

—Quant en voleu, d'aquesta panera de flors i aquesta filosa?

—Una nit d'anar a dormir amb el seu príncep.

—Ai, aquesta dona! On va! Això sí que no.

Va dir la noia:

—Compri-m'ho.

Tant la noia li ho demanava, que al final la dona va respondre:

—Doncs una nit, només.

Quan van anar a dormir, ella li va dir que el parell d'esclops ja estaven espatllats i que les ampolles ja estaven plenes.

—Ah, ets tu?

—Sí; ja no hi tornaré més.

Llavors ell va treure l'altra dona de casa i es va quedar amb la noia al seu costat.

5. El mirallet de la serp

BERTRAN I ROS, PAU. *El mirallet de la serp* dins *El rondallari català*, pàg. 63-64.
Barcelona: Altafulla, Arxius de Folklore Català, 1996.

Una vegada era un pare que tenia tres filles i va haver d'anar a bateig i els va dir:

—Què voleu que us porti?

La més gran va dir:

—Un vestit.

La mitjana:

—Unes arracades.

I la més petita:

—Una rosa.

Se'n va anar i va comprar el vestit i les arracades, però es va descuidar de la rosa.

Passà per un jardí i va pensar:

—Per una rosa no em diran res.

Hi entrà i collí la més bonica que va veure. Encara no la va haver collida, li sortí una serp que digué:

—Per a qui és, aquesta rosa?

—Per a la meua noia petita, que me l'ha encomanada.

—Si no em portes la noia, et prendré la rosa i te'n recordaràs.

El pare, si us plau o per força, li va haver de portar la noia, i quan la serp la va tenir li va demanar per casar-se amb ella.

La noia que no, que no s'hi volia casar; però la serp tant va perfidiar, que a l'últim li va dir que sí.

La noia li va demanar que la deixés anar a casa seva a acomiadar-se, i la serp li va dir que ja hi podia anar, però que no trigués gaire. Li va dar un mirallet:

—Té, quan vulguis saber el que faig, mira el mirallet.

Se'n va anar, i entre unes coses i unes altres hi va estar una setmana, sense recordar-se de mirar el mirallet, que ni sabia on era; però el va trobar, va mirar i va veure que la serp s'acabava de morir. Corrents se n'hi tornà, i la serp li va dir:

—Si no ens casem de seguida, jo em moriré.

I es van casar llavors, i es va girar la noia i veié que la serp era un príncep, i van viure feliços.